

Jurgita PELÉDAITĖ

Vilniaus r.

POPIERINIS ŠERMUONĖLIS

Kasnakt sapnuoju, kad bėgi nuo manęs, o aš vejuosi ir nepaveju. Savo sapnų neišduodu, bet tu sakai, kad mano kojos trūkčioja ir inkščiu per miegus. Mieliau sapnuočiau, kad mane pačią vejasi, bet tu šito nebedarai, todėl man liūdna ir pikta. Bet labiausiai – baisu. O kas, jei iš tiesų mane paleisi? Vengiu tavo rytinių bučinių, kad neužuostum mano baimės. Juk vos ją užuodę, žmonės atsitraukia, o žvėrys, atvirksčiai – puola. Verčiau būtų žvėris.

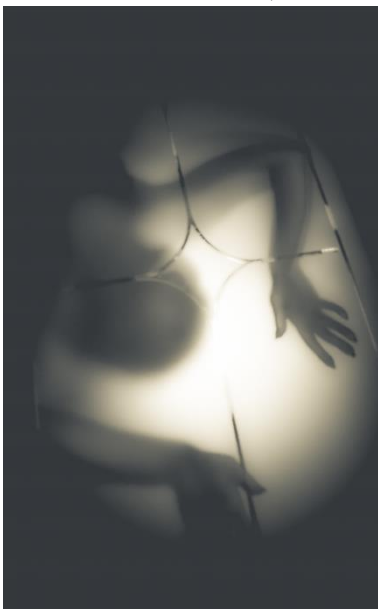
Prisipažinai kartais besijaučiantis taip, tarsi aplink kaklą rangytūsi smauglys ir vis tvirčiau veržtų. Tai mano nerimas ir neviltis – nebylūs, neatremiami priekaištai. Nors nesi kaltas dėl to, kad tavo žvilgsnis vis dažniau išduoda nuobodulį. Anksčiau jis buvo smalsus, tarsi klausiantis. Esi man vis dar paslaptis, sakydavai. Nepastebėjau, kada pasijutai ją įminęs.

Kai lieku viena, skaitau tavo mėgstamas knygas ar žiūriu rekomenduotus filmus, o tau sakau, kad nekenčiu kino. Vėliau kartoju frazes iš tų filmų ar knygų, o tu stebiesi – koks keistas sutapimas. Dabar galiu nustebinti tave tik taip. Dabar esu tavo rutina, kaip ir šis butas, apie kurį kadaise tiek svajojome. Tapau ne šiaip jauki ir minkšta pagalvė miegamajame – tapau ta, kuri dusina.

Anksčiau nerimaudavai, jei bent keliomis minutėmis vėluodavau sugrįžti. O kai kartą besiropšdamas iš vonios išgirdai trinktelint lauko duris, išlėkei į laiptinę basas, nuogas ir varvantis. Maniau, išeini suvisam, teisinaisi, man prunkščiant iš juoko. Prieš tai išties stipriai susiriejome, bet aš tik ketinau patikrinti, ar prirakinome dviračius.

Neatlipdavai nuo manęs net virtuvėje, o kai juokais sušerdavau tau per pirštus ir liepdavau verčiau užsiimti bulvėmis, išvis pasiusdavai, todėl vakarienės gaminimo ritualas tęsdavosi valandų valandas. Iš pradžių mudu būtinai ką nors sudaužydavome, išlaistydavome, mums neišvengiamai reikėdavo išsiterlioti miltais ar nusipurkšti grietinėlę. Kartą tos grietinėlės vienas nuo kito

(Nuotraukos autorius Gvidas Taurinskas)

prisilaižėme tiek, kad nė vakarienės nebenorėjome.

Dabar su buitimi grumiuosi viena, o tu priekaištaiji, kad patiekalai pernelyg gurmaniški, pateikimas snobiškas, kad tapome statistine *buržua* pora. Kad tada, kai atsižadėję senųjų savo gyvenimų, visų atstumti ir pamiršti įsikūrėme garaže, o vienintelis mūsų turtas buvo sena mikrobanginė įskeltomis duralėmis, gyvenome įdomiau, spalvingiau – kitaip.

Dabar karaliaujame erdviam bute baltomis sienomis, didžiuliu balkonu, iš kurio atsiveria vaizdas į mišką, ir plačiaekranu televizoriumi, priešais kurį įsitaisome kiekvieną vakarą, kad galėtume nesikalbėti.

Žiūrime laidą apie šermuonėlį. Stebiu to žvėriūkščio judesius. Kaip jis sėlina, be garso ir atsargiai, vis besidairydamas į šalis. Kaip persekiodamas kelis syk už save didesnį grobį, rodosi, net neliečia galūnėmis žemės, tik sklendžia ore lengvai lyg strėlė. Pavijęs auką pakimba šiai po kaklu, tarsi būtų ne kraujo ištroškęs plėšrūnas, o viso labo šilta ir puošni apykaklė. Vargšas triušis, taip ir nepabėgęs nuo savo lemties, mirtinai užbučiuotas krinta žemėn.

Tau atrodo, kad persekiojamas ir galiausiai pasivytas gyvūnas iki paskutinės akimirkos nesuvokia, kas nutiko. Tarsi pats troško būti sumedžiotas, o gal tiesiog suprato, kad priešintis tam grakščiam, beveik oru skriejančiam padarui – beviltiška. Tobulas sutvėrimas, sakai. Norėtum būti toks pat tobulas, paklausiu. Norėčiau, kad tu būtum, nes jau baigi pavirsti panda, nusijuoki. Pykteliu, bet tik nusišypsau ir pasiūlau tau tapti lape arba usūriniu šunimi, nes jau seniai pavirtai nuobodžiaujančiu skaliku.

Dabar eilė šypsotis tau, bet tu bemat surimtėji, juk ką tik įgarsinau didžiausią savo nerimą – tapti tau mirtinai nuobodi. Atsiklaupęs įsikniaubi veidu man į šlaunis ir atsidūsti, o aš nejučia apsipilu ašaromis. Teisiniuosi, kad tai niekis, tik moteriški hormonai, kad man visad taip tomis dienomis. Linkteli, tarsi būtum patikėjęs, bet bemat išsiduodi pradėjęs pasakoti, esą vaikystėje ne kartą tekę vaidinti lapiną.

Pagaminu mums popierines kaukes: sau – šermuonėlio, tau – lapino. Niekuomet nesu dėvėjusi kaukės – negalėjau pakęsti privalomų mokyklinių spektaklių. O dabar ne tik savanoriškai vaidinu šermuonėlį – mėginu išties juo būti. Krimsteliu tau į petį, tu atsakai tuo pačiu ir mūsų kūnai bemat išsimargina saldžiomis mėlynėmis: mudu žnaibomės, draskomės, urzgiame, juokiamės ir vėl kandžiojamės. Ištrūkstau iš tavo glėbio ir surizikuoju pasileisti keturiomis. Vos pavijęs nusiplėši kaukę ir aš vėl išvystu tą žvilgsnį. Taip žiūri nepažangus mokinukas, nuvytas nuo kompiuterinio žaidimo tam, kad pasiruostų matematikos kontroliniam. Įsliuogiu į lovą ir užsisuku, tačiau savosios kaukės nebenusiimu. Suprantu, kad tau reikia daugiau laiko, tiksliau, mėginu suprasti.

Virstu jaudriu, baikščiu padarėliu, besiklausančiu kiekvieno žingsnio už lango ir laiptinėje. Bijau vieną vakarą tavęs nebesulaukti. O kol tebelaukiu, ruošiuisi ir pati. Geriu žalius kiaušinius, jie man suteikia jėgų. Paslapčia nuo tavęs mokausi plaukti. Auginu peles. Iš pradžių mane erzino jų plikos uodegos ir kvapas, tačiau kuo labiau jomis rūpinuisi, tuo jos man mielesnės – ypač porėlė baltųjų, tavo dovanotų, kurios netgi kvepia kitaip. Kasdien vis aštriau užuodžiu kvapus.

Uodžiu tavo daiktus. Jie kvepia tik tavimi ir niekuo kitu. Kartais uodžiu tavo mėgstamų knygų puslapius, bet jau nebeskaitau. Nebežiūriu ir tavo mėgstamų filmų, vien laidas apie gyvūnus – daugiausiai apie lapes ar kitus plėšrūnus – ypač prieš miegą. Neprieštarauji, netgi rodosi, tavo žvilgsnis stebint medžiojančius gyvūnus atgyja. Kartais net krimsteli man į žastą ar kaklą, tarsi vėl būtume savo senoje girgždančioje lovoje.

Mūsų metinių proga padovanojau tau žašį. Ieškojau ypatingos – Tibeto ar bent jau Lindos, bet radau tik įprastą vištinę. Paprašau, kad nusuktum jai galvą, noriu pamatyti, kaip tai darai. Noriu užuosti aukos baimę, matyti jos kraują ant tavo pirštų. Bet tu nutari išmainyti ją į paprasčiausią vištos lavoną ir kitą dieną pietums valgome ją keptą, iškimštą citrinomis – patiekiu ją juodoje stačiakampėje lėkštėje. Po vištos laidotuvių pasiūlau

išgerti po kiaušinį, bet tu suplaki mums įprasto gogelmogelio. Skanaujame jį balkone, stebėdami eilinį saulėlydį, kuriame tik žmonės gali įžiūrėt romantiką – kitiems ant jo nusišvilpt. Naktis šilta ir man visai nesinori grįžti į kambarį – pasitiesiu čiužinį ir lieku balkone. Taip pat ir kitą, ir dar kitą naktį.

Savaitgalį surenti man guolį. Balkone jau įsikūrusi mano pelyčių ferma, bet mes puikiai išsitenkame. Pasiūlai įstiklinti balkoną ir apšiltinti grindis, kad nesušalčiau. Bet man ir taip nešalta. Kartais noriu, kad mane ten aplankytum. Jeigu prisispausčiau prie sienos, mudu sutilptume, bet niekuomet to nedarai, o aš ir nekviečiu. Žaidžiu su savo pelytėmis, nors vis dažniau tiesiog uostau. O jos – mane, kutendamos mano veidą savo judriais ūsais.

Sakai, kad tapau pernelyg nenuspėjama ir mėgini įminti tų pokyčių paslaptį. Tačiau mane vis dažniau slegia abejonės: o jeigu jos nėra, tos paslapties? O kas, jeigu esu paprastas žmogus, kuris tik apsimeta esąs šermuonėlis? Todėl ir nekviečiu tavęs į savo urvą. Man malonu, kad tu svajoji ten patekti, tik nerimauju, kad patekęs tenorėsi kuo greičiau pasprukti ir nė pats greičiausias šermuonėlis tavęs nebepavys.

Lioviausi kalbėti tavo frazėmis, apskritai beveik lioviausi kalbėti. Ėmiau vis dažniau pradingti miške, nors anksčiau negalėjau pakęsti vabzdžių ir tamsos. Naktinis miškas mane vis dar baugina, bet drauge ir masina. Čia niekas nemato mano baimių ir abejonių, man nereikia apsimetinėti, nereikia stengtis tavęs stebinti, baimintis tapti tau nuspėjama. Miške galiu būti tokia, koka esu. Bet aš net nežinau, kas iš tiesų esu, kai nebesu šermuonėlis.

Turiu įsirengusi urvą miške, apie kurį tu nežinai. Apklėjau jį medžio šakomis, ir dar niekas nėra to mano būsto aptikęs, nors jis beveik ant tako. Mėgstu iš savo tamsos stebėti praeivius, gal kada nors būsi vienas iš jų. Šūktelsiu tave ir pabėgsiu, tada vėl priartėsiu ir vėl pašauksiu, ir tau nieko kito neliks, tik mane vytis. Bet dar ne dabar, tu tam dar nepasirengęs. Nepasirengusi ir aš pati.

Kol kas karaliauju čia viena. Pamažu įprantu prie tamsos, o ir oloje tampa vis jaučiau – iš namų atsitempiu keletą pagalvių ir gabalą čiužino. Nakvynei man prireiks ne tik tvirto, bet ir šilto, jaukaus būsto.

Negrįžtu visą naktį, bet pasigendi manęs tik paryčiais. Girdžiu, kaip šauki mane – iš pradžių vardu, po to tik ūkčioji, sukryžiuavęs prie lūpų plaštakas. Galėčiau atsišaukti atgal, kaip esi išmokęs, bet trokštu, kad pats mane rastum. Oda šiaušiasi iš nerimo ir numanomo malonumo, tačiau netrukus lieka tik nerimas, nes tavo balsas vis tolsta, kol galiausiai užtyla. Suprantu, kad laikas išlįsti, tačiau kažkokia jėga laiko prisiplojusią prie žemės, neleidama nė pajudėti.

Sugrįžau jau visai prašvitus, tu apsimetei, kad miegi. Nė nepaklausei, kur praleidau naktį. Apskritai lioveisi klausinėjęs, tapai dar nekalbesnis, nei iki tol. Vis dažniau pagaunu tavo įdėmų, kartais – klausiantį žvilgsnį. Galbūt iš nuobodžiaujančio skaliko išties virsti medžiojančiu lapinu ir vėl imsi mane vytis.

Stebiu, kaip rūpiniesi savo kailiu: nusitamsinai žilstelėjusias kudlas ir netgi barzdą. Ėmei augintis plaukus – laukiu, kol pagaliau susiriši juos į uodegą. Pamėgai pats vienas klaidžioti miške – tikriausiai tau irgi reikia laiko apsiprasti su virsmu. O kai išeiname kartu, mudu tylime, nepersimetame nė žodžiu, net nežiūrimė vienas į kitą – mums to nė nebereikia, juk jaučiame ir mąstome beveik identiškai.

Nusipirkau šermuonėlio apykaklę, o tau – lapės kostiumą. Jis tau tiko, tik kai ėmėme dūkti, nusirengėi, nes tapo per karšta. Bet šįkart ir nusimetęs žvėries kailį išlikai plėšrūnas – jau buvau užmiršusi, kad gebi toks būti. Kalėdoms padovanosiu tau lapės kailio kepurę.

Vaikštinėjame visai netoli mano urvo – taip ir neišdrįstu tau jo parodyti, nors jaučiu, kad jau beveik laikas. Užlipame ant tiltelio, nusimetusi drabužius vien su šermuonėlio apykakle pliumpteliu į vandenį. Šoki iš paskos, griebi mane už pečių, išsigandusi įsikabinu tau į kaklą ir mudu vos nepaskęstame.

- Sakei, kad bijai vandens, kad nemoki plaukti?! – šauki, springdamas vandeniu ir dusdamas iš pykčio.
- Išmokau, – atsakau, gręždama savo sušlapusį kailiuką. – Juk šermuonėliai mėgsta vandenį.

Nesuprantu tavo pykčio, juk tetroškau nustebinti. Nepastebėjau, kada lioveisi norėjęs būti stebinamas. Bet man vis tiek smagu, kad mudu vėl pykstamės. Anksčiau pykdavomės kone kasdien ir juokaudavom, kad nesirieja tik moliuskai.

O vakarop pakvieti mane kitu vardu. Krūpteliu tarsi nuo botago kirčio, bet iškart nusiraminiu – juk aš turiu keletą veidų. Blogiau yra neturėti jokio. Tačiau kad ir kiek veidų turėčiau, nė vienas manęs netenkina. Nebesupratau, kuris tas tikrasis, o svarbiausia, nesupratau, kuris įdomesnis tau. Nebežinau, kokia turiu būti, kad vytumeisi.

Prisipažįstu, kad norėčiau drauge išgyventi apokalipsę, po kurios visame pasaulyje liktume tik mudu. Ar bent jau pabėgti į tavo mėgstamo Robinzono salą, gyventi pačių susiręstoje pastogėje arba tiesiog urve. Pasiūlau saugią vietą, kur mudu galėtume pamėginti praleisti bent savaitgalį.

– Kur – urve? – nustembi.

– Urve, oloje, o ar yra skirtumas? – gūžteliu.

– Ir ką mudu ten veiktume?

– Išsiaiškintume, ar dar norime vienas kitą stebinti ir vytis, – atsakau. – Tik reikėtų pasiimti peles. Juk nepaliksime jų, ar ne?

Tyli, bet aš seniai išmokau skaityti tavo žvilgsnį – jame sumišimas kaitaliojasi su nerimu, akimirkai netgi šmėsteli išgaustis. Bet tavo baimė manęs neatstumia. Atstumta pasijuntu tik kitą dieną, kai turbūt pasitaręs su žmonėmis iš miesto, pasiūlai man pasirodyti specialistui. Ir apskritai siūlaisi įtaisyti mane į sanatoriją, sakai, kad tame nieko neįprasto, galbūt man tereikia pasiilsėti ar pagaliau jau išsikalbėti. Atrėžiu, gal tiesiog išsiųsk į seną fermą kaip nukaršusį naminių gyvūną. Kad bent jau būtum gyvūnas, bet juk tai – popierinė kaukė, atkerti.

Suplėšiau tavo kaukę, sukarpiau lapino kostiumą. Paleidau savo augintines, prieš tai jas išglosčiusi ir išuosčiusi, bet taip ir nedrįsusi net lyžtelėti.

Išėjau. Tiksliau, grįžau į urvą miške – saugiausią savo slėptuvę. Buvau tokia išsekusi, kad tik atsigerdavau vandens iš šalimais trykštančio šaltinio ir vėl nulįsdavau atgal. Nežinau, kiek dienų ir naktų mažiau apie tavo žodžius prieš man išeinant. Galbūt esi teisus – nereikėjo tų kaukių. Nereikėjo kostiumų, pelių ir žąsų. Arba turi žvėrį savyje, arba ne, to nesuvaidinsi, neapžaisi. O mudu turime, aš jatau, žinojau tai. Per ilgai tylėjau ir laukiau, kol įsitrauksi, o tu pamanei, kad tai viso labo žaidimas. Supratau, kad turiu sugrįžti ir viską paaiškinti.

Namuose neberadau tavęs, vien storą dulkių sluoksnį. O balkone pasigedau savo guolio, tu jį išardei, tiesiog iššlavei – nė pėdsako neliko. Tavęs nebuvo taip ilgai, kad net dingo kvapas. Nebegalėjau skaityti tavo knygų, nepajėgiau net įsijungti televizoriaus. Tik blaškiausi iš balkono į kambarį ir atgal. Nepajutau, kaip pradėjau vaikščioti keturiomis. Įsirengiau lizdą po lova – iš tavo senų marškinių, mūsų apspurusių paklodžių ir rankšluosčių.

Tu grįžai kitoks – irgi nebe dvikojis. Apsidžiaugiau, bet, pajutusi svetimą kvapą, nedrįsau išlįsti iš palovio. Stebėjau tave. Mačiau keturias kojas, jos neramiai ir visiškai nedarniai žingsniavo po kambarį. Kartais prisėsdavo, susipindavo tarpusavy, o kartais viena pora atsiskirdavo nuo kitos tiek, kad nustebdavau: koks gi tu ilgas.

Bet labiausiai neramino kvapas. Jis buvo tavo ir kartu ne tavo, tarsi su ta papildoma kojų pora gavai ir visiškai naują kvapą. Iš pradžių jis tik šiek tiek erzino, bet galiausiai užaštrėjo tiek, kad man pasišiaušė kailis ir ėmė sukintis galva. Vos laikiausi nečiaudėjusi.

Kai visos keturios kojos priėjo prie lovos, nutariau, kad tu jau pasiruošęs – prisėlinau prie krašto ir švelniai grybštelėjau tau į vieną iš blauzdų, kviesdama į savo naują guolį.

– O Dieve, kas tai?! Gal ji pasiutus? – suklykei spigiu, ne savo balsu.

Jau kitas – tavo balsas – ėmė tą svetimą raminti: dabar tu kalbėjai dviem balsais. Bijojau tavęs ir nedrįsau išlįsti. Tada tu pasilenkei ir akimirksniu sustingai. Tavo žvilgsnis atrodė pastėjęs, bet balsas išliko ramus:

– Ne, nepasiutus. Tik pasiklydo, – tarei tai svetimajai. – Eime, išvirsiu mums arbatos. O ji pati išeis.

Vos judu pradingot virtuvėje, visomis keturiomis sprukau pro praviras duris.

Skuodžiau gatve, šaligatviu, pieva, tada pamiške. Peršokau upelį. Mėčiau pėdas, bet to visai nereikėjo.

Niekas manęs nesivijo.
